

ZMIANY CEN KWIATÓW NA POLSKIM RYNKU HURTOWYM W LATACH 2008-2014

Lilianna Jabłońska, Dawid Olewnicki, Wioleta Sobczak

Samodzielna Pracownia Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa
Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Kierownik katedry: prof. dr hab. Lilianna Jabłońska

Słowa kluczowe: ceny, kwiaty cięte, rynek hurtowy, Polska
Key words: prices, cut flowers, wholesale market, Poland

S y n o p s i s. Celem badań było poznanie zmian hurtowych cen kwiatów ciętych krajowej produkcji w latach 2008-2014 na tle zmian cen kwiatów z importu, cen na aukcji FloraHolland i cen środków produkcji oraz płac, a także zróżnicowanie cen pomiędzy rynkami hurtowymi. Badaniami objęto 15 gatunków kwiatów ciętych i jeden doniczkowy. Podstawą analiz były ceny minimalne i maksymalne rejestrowane na 5 rynkach hurtowych w tym samym tygodniu każdego miesiąca, zamieszczone w „Haśle Ogrodniczym”. Z badań wynika, że ceny uzyskiwane przez producentów były wyższe niż na aukcji FloraHolland, a w przypadku cen maksymalnych 5 gatunków nawet wyższe niż ceny kwiatów importowanych. Przy niskich cenach w Holandii i rosnącym imporcie, polscy producenci napotykali barierę ceny. Konkurowanie ceną utrudniły także pogarszające się relacje cen kwiatów do cen czynników produkcji.

WSTĘP

Ceny są podstawowym narzędziem funkcjonowania rynku, ponieważ są wyrazem relacji popytowo-podażowych i jednocześnie kształtują poziom popytu i podaży [Jeznach 2007, Samuelson, Marks 2009, Milewski 2014]. Są jednym z głównych parametrów uwzględnianych przez producentów w procesie decyzyjnym, kształtują ich dochody, a pośrednio wpływają na rozwój danego sektora [Kubiak 1998, Wawrzyniak, Kierczyńska 2004]. Istotny jest nie tylko bezwzględny poziom cen produktów, ale też ich relacje do cen środków produkcji [Augustyńska-Grzymek i in. 2010]. W sektorze ogrodniczym nabierają one coraz większego znaczenia, gdyż jak wykazują badania – wzrost cen środków produkcji i płac jest wyraźnie szybszy niż cen owoców i warzyw [Jabłońska i in. 2012a, Jabłońska, Olewnicki 2013]. Zjawisko to odnotowano także na rynku kwaciarskim, choć jedynie odnośnie trzech gatunków kwiatów ciętych [Wróblewska, Gunerka 2014]. Należy zaznaczyć, iż na tym rynku relacje cen produktów i czynników produkcji są szczególnie istotne, gdyż ceny kwiatów uzyskiwane przez producenta są kształtowane w naszym kraju w głównej mierze przez koszty, przy drugorzędnej roli popytu konsumentów [Jabłońska, Juszcak 2010]. Równocześnie ceny przesądzają o konkurencyjności danego produktu i ta ich rola wzrasta wraz z globalizacją i rosnącą wymianą międzynarodową. Wzrost kon-

kurencji coraz bardziej odczuwają polscy producenci kwiatów nieprzerwanie od dwóch dekad, napotykać rosnący ich import do Polski [Jabłońska i in. 2012b, 2015]. Wydaje się więc celowe systematyczne analizowanie zmian cen kwiatów na poziomie producenta, zarówno w ujęciu bezwzględnym, jak i w odniesieniu do zmian cen czynników produkcji, oraz cen kwiatów z importu. Pozwoli to wskazać zagrożenia płynące ze strony zmieniających się warunków gospodarowania.

MATERIAŁY I METODY

W pracy analizowano kierunek i dynamikę zmian cen wybranych gatunków kwiatów ciętych oraz jednej rośliny doniczkowej ozdobnej z kwiatów (*Falenopsis*) pochodzących z krajowej produkcji oraz z importu, sprzedawanych na rynkach hurtowych w Polsce w latach 2008-2014, a także cen wybranych środków produkcji i płac. Określono średnią roczną zmianę w wartościach absolutnych przy wykorzystaniu funkcji liniowej oraz w ujęciu procentowym, posługując się funkcją wykładniczą. W celu zobrazowania sytuacji polskiego producenta określono, dla dwóch podokresów 2008-2011 i 2012-2014, relacje cen kwiatów krajowej produkcji do cen kwiatów z importu i cen uzyskiwanych na największej aukcji holenderskiej FloraHolland, skąd pochodzi większość polskiego importu, oraz do cen czynników produkcji. Te ostatnie opisano, wyznaczając ekwiwalenty naturalne, informujące ile sztuk kwiatów należy sprzedać, by zapłacić za jednostkę czynnika produkcji. Określono również zróżnicowanie cen w czasie i pomiędzy rynkami hurtowymi za pomocą współczynnika zmienności.

Materiałem źródłowym były tygodniowe notowania minimalnych i maksymalnych cen z rynków hurtowych zamieszczane raz w miesiącu w „Haśle Ogrodniczym”. Ponieważ monitoring cen na polskich rynkach hurtowych nie jest obowiązkowy i nie dopracowano się jednolitego systemu rejestracji, do analiz wybrano te rośliny ozdobne, dla których możliwe było zbudowanie jak najdłuższych i pełnych ciągów liczbowych. W przypadku krajowej produkcji było to możliwe dla 15 gatunków kwiatów ciętych (anturium, cantedeskia, chryzantema, frezja, gerbera oraz gerbera mini, goździk, irys, lilia, tulipan, róże: Athena 40 cm, Duet 60 cm, Passion 70 cm, Talea 80 cm, Grand Prix) oraz doniczkowego falenopsisa, a w przypadku importu dla 12. Średnie ceny roczne wyznaczono jako średnie 12-miesięczne z czterech rynków hurtowych – w Gdańsku, Wrocławiu, Poznaniu, Tychach. Niestety, na rynku hurtowym w Warszawie notowania dotyczyły mniejszej i w każdym roku innej liczby miesięcy. Uznano jednak, że ze względu na jego znaczenie nie można tego rynku pominąć w badaniach. Dlatego zróżnicowanie regionalne cen analizowano dwukrotnie – porównując średnie ceny z 12 miesięcy między czterema rynkami, a następnie średnie ceny między pięcioma rynkami wyznaczone dla miesięcy objętych notowaniami rynku warszawskiego. Jako przykładowe czynniki produkcji wybrano te najbardziej istotne w produkcji pod osłonami – siłę roboczą, olej opałowy, olej napędowy i środek ochrony.

KIERUNEK I DYNAMIKA ZMIAN CEN

W tabeli 1. przedstawiono roczne ceny badanych gatunków kwiatów krajowej produkcji, z których wynika, że ceny 6 z nich wykazywały w latach 2008-2014 tendencję malejącą. Najbardziej obniżały się ceny cantedeskii (-7,3% rocznie) i róży Athena (-6,4%), następnie anturium (-2,1%) i gerbera mini (-1,2%), a najwolniej falenopsisa (-0,6%) i tulipana (-0,1%).

Częściej wyższy spadek odnosił się do cen minimalnych, co jest sygnałem dla producentów do podnoszenia jakości oferty. Większy spadek cen maksymalnych miał zaś miejsce w przypadku anturium i cantedeskii. Na rynku pozostałych gatunków odnotowano wzrost cen, ale o niewielkiej dynamice na poziomie 0,6-1,3% rocznie i 2,2-3,5% dla róż Talea i Grand Prix. Większy wzrost cen dotyczył częściej cen maksymalnych (7 gatunków kwiatów) niż minimalnych, co znów pokazuje korzyści z poprawy jakości. Równocześnie rynek hurtowy kwiatów cechował się małą zmiennością cen z roku na rok – współczynniki zmienności nie przekraczały 10%. Jedynie w przypadku gatunków o najwyższej dynamice spadku lub wzrostu

Tabela 1. Dynamika zmian rocznych hurtowych cen wybranych gatunków kwiatów w Polsce w latach 2008-2014

Gatunki kwiatów	Średni roczny wzrost/spadek cen						Współczynnik zmienności [%]		
	zł			%					
	średnia	min.	max.	średnia	min.	max.	średnia	min.	max.
Krajowa produkcja									
Anturium	-0,10	0,01	-0,20	-2,1	0,3	-2,6	5,7	6,1	6,5
Cantedeskia	-0,31	-0,20	-0,41	-7,3	-6,5	-7,7	18,2	22,3	17,5
Chryzantema gałązkowa	0,02	0,01	0,03	1,2	0,5	1,8	4,7	6,6	4,6
Frezja	0,01	0,01	0,01	0,9	1,3	0,7	9,3	3,6	6,7
Gerbera	0,02	0,01	0,03	1,0	0,6	1,3	8,2	1,5	3,9
Gerbera mini	-0,02	-0,02	-0,01	-1,2	-1,7	-0,9	8,4	5,5	4,7
Goździk wielkokwiatowy	0,02	0,002	0,01	1,3	0,2	0,6	7,4	5,0	5,3
Irys	0,01	0,004	0,01	0,8	0,4	1,0	4,0	4,1	4,0
Lilia	0,05	0,03	0,07	1,3	0,9	1,7	7,6	6,6	5,0
Athena 40 cm	-0,08	-0,08	-0,06	-6,4	-6,5	-5,4	13,2	12,2	12,9
Duet 60 cm	0,01	0,004	0,02	0,6	0,2	1,0	4,6	3,9	6,2
Passion 70 cm	0,04	0,04	0,04	1,3	1,3	1,3	7,6	6,9	8,6
Talea 80 cm	0,08	0,08	0,08	2,2	2,2	2,2	6,0	4,9	7,8
Grand Prix 90 cm	0,15	0,16	0,13	3,5	3,9	3,1	11,6	14,3	9,6
Falenopsis doniczkowy	-0,15	-0,64	0,34	-0,6	-3,2	1,2	5,9	8,4	8,7
Import									
Anturium	-0,02	-0,02	-0,03	-0,5	-0,5	-0,5	13,8	6,1	8,9
Cantedeskia	-0,20	-0,13	-0,40	-4,4	-3,8	-6,8	15,5	11,0	14,6
Chryzantema gałązkowa	0,07	0,07	0,08	4,0	4,5	4,3	8,8	10,3	9,5
Goździk wielkokwiatowy	0,04	0,05	0,02	3,1	3,6	1,4	6,9	10,4	4,4
Irys	0,01	0,001	0,00	0,6	0,1	-0,2	4,6	6,6	6,0
Lilia	0,05	0,04	-0,03	1,3	1,3	-0,7	9,6	7,7	7,9
Tulipan	0,03	0,03	0,03	2,2	2,3	1,8	11,3	10,6	8,3
Athena 40 cm	0,03	0,02	0,04	2,0	1,5	2,5	4,3	3,6	5,1
Duet 60 cm	0,04	0,02	0,04	1,9	1,1	1,6	7,7	5,0	5,0
Passion 70 cm	-0,02	0,03	-0,01	-1,0	1,2	-0,3	8,0	3,1	2,1
Talea 80 cm	0,13	0,11	0,10	3,4	3,1	2,6	7,5	6,4	5,5
Grand Prix 90 cm	0,03	0,01	0,10	1,4	1,9	2,3	7,0	10,5	6,7
Falenopsis doniczkowy	-1,37	-0,75	-1,93	-5,5	-3,6	-6,8	16,2	12,5	17,1

Źródło: badania własne.

cen były one nieco wyższe. Również większość cen kwiatów z importu charakteryzowała się tendencją rosnącą, ale o dynamice wyższej niż cen rodzimych produktów. Dla 9 gatunków był to wzrost od 1,3 do 4,0% rocznie, a tylko dla irysa 0,6%. Tendencja spadkowa notowana była, podobnie jak w rodzimej produkcji, przede wszystkim dla cantedeskii (-4,4%) i falenopsisa doniczkowego (-5,5%), a w mniejszym stopniu dla anturium (-0,5%) i róży Passion (-1,0%). Większa dynamika spadku dotyczyła cen maksymalnych. Ceny cantedeskii, falenopsisa doniczkowego i anturium wykazywały także większe wahania z roku na rok (13,8-16,2%) przy niższej zmienności pozostałych cen (współczynnik zmienności poniżej 10%).

RELACJE CEN KWIATÓW KRAJOWEJ PRODUKCJI I Z IMPORTU

Dla większej części analizowanych gatunków poziom cen kwiatów z importu był wyższy od cen krajowej produkcji, przy czym w pierwszym 5-leciu różnica była tylko kilkuprocentowa. Relatywnie najdroższy w stosunku do krajowego był w tych latach importowany falenopsis doniczkowy, droższy średnio o 14,7%. W przypadku 5 gatunków średnie ceny krajowych produktów były jednak wyższe niż tych z importu (tab. 2.). Ten wyższy poziom cen rodzimych kwiatów odnosił się częściej do cen minimalnych, co miało miejsce w przypadku chryzantemy gałązkowej, irysa, lilii i róży Athena, wyższy poziom cen maksymalnych dotyczył tylko anturium. Ponadto, wyższe ceny w obu przypadkach osiągały krajowe tulipany. W drugim podokresie (2012-2014) przewaga średnich rocznych cen kwiatów importowanych nad cenami kwiatów rodzimych powiększyła się. Poprawa relacji wystąpiła jedynie w odniesieniu do róży Talea i Grand Prix oraz falenopsisa doniczkowego, a wyższe od importowanych były tylko średnie ceny krajowych irysów i lilii. Tę przewagę oba gatunki zawdzięczały głównie poprawie relacji cen maksymalnych.

Tabela 2. Relacje cen gatunków kwiatów z krajowej produkcji i z importu

Gatunki kwiatów	Ceny kwiatów z importu w okresie (ceny kwiatów krajowej produkcji = 100%)					
	średnia		minimalna		maksymalna	
	2008-2011	2012-2014	2008-2011	2012-2014	2008-2011	2012-2014
Anturium	94,6	110,1	200,0	210,1	72,7	77,5
Cantedeskia	104,6	134,5	100,9	126,0	110,0	119,9
Chryzantema gałązkowa	107,0	119,9	95,2	113,7	118,1	128,2
Goździk wielkokwiatowy	106,2	109,1	109,9	119,8	107,3	107,7
Irys	99,3	95,8	98,4	100,3	100,3	98,7
Lilia	99,7	98,2	99,5	99,8	104,1	91,1
Tulipan	92,9	109,0	92,6	111,0	91,7	103,2
Athena 40 cm	92,9	109,0	96,4	118,7	103,6	129,8
Duet 60 cm	102,2	115,6	101,3	111,0	104,7	112,0
Passion 70 cm	101,7	103,1	100,1	104,5	104,9	96,1
Talea 80 cm	105,0	103,5	105,3	107,2	107,2	104,1
Grand Prix 90 cm	110,2	101,9	111,0	102,1	106,6	103,7
Falenopsis doniczkowy	114,7	100,1	110,3	107,7	116,5	87,2

Źródło: badania własne.

O ile w latach 2008-2011 maksymalne ceny importowanych irysów i lilii były wyższe od krajowych, o tyle w latach 2012-2014 były niższe o około 3-9%. Należy podkreślić, iż poprawiły się również relacje cen maksymalnych róży Passion i falenopsisa doniczkowego. Oba gatunki z krajowej produkcji miały w drugim podokresie wyższe ceny maksymalne niż te z importu. W dalszym ciągu wyższe ceny maksymalne osiągało krajowe anturium. Wskazuje to na dorównywanie tych 5 gatunków jakością kwiatom importowanym.

Analiza porównawcza średnich rocznych cen kwiatów na rynku hurtowym w Polsce i na aukcji FloraHolland wykazała, że polscy producenci w analizowanym okresie uzyskiwali za swój produkt wyższe ceny niż sprzedający na holenderskiej aukcji. Szczególnie korzystna sytuacja była w pierwszym analizowanym podokresie, gdy za krajową cantedeskię płacono 3 razy wyższą cenę niż na FloraHolland, za anturium, frezję, gerberę, irysa, lilię oraz różę Athenę i Duet ponaddwukrotnie wyższą, a za pozostałe kwiaty 1,4-1,7 razy wyższą (tab. 3.). W drugim okresie różnica cen zmniejszyła się, ale w dalszym ciągu ceny krajowych kwiatów na rynku hurtowym w Polsce były 1,3-1,8 razy wyższe niż na aukcji w Holandii. Nieco korzystniejsze relacje dotyczyły importerów, którzy uzyskiwali w drugim podokresie ceny 1,5-2 razy wyższe od ceny zakupu na FloraHolland (z wyjątkiem anturium). Równocześnie obserwowano wzrost udziału ceny zakupu w cenie sprzedaży na rynku hurtowym w Polsce, a spadek udziału marży składającej się z kosztów obrotu i zysku. O ile w latach 2008-2011 udział ceny zakupu oscylował w granicach 40-50% ceny importera, o tyle w latach 2012-2014 wynosił 60-70%. By utrzymać zyski na zadowalającym poziomie importerzy wykorzystują wysoki popyt na polskim rynku i zwiększają obroty, o czym świadczy rosnący import do naszego kraju [Jabłońska i in. 2015].

Tabela 3. Relacje cen na rynku hurtowym w Polsce i na aukcji FloraHolland

Gatunki kwiatów	Cena na rynku hurtowym w Polsce (cena FloraHolland = 100%)				Udział ceny FloraHolland w cenie importu [%]	
	krajowa produkcja		import		2008- 2010	2011- 2012
	2008- 2010	2011- 2012	2008- 2010	2011- 2012		
Anturium	228,2	180,4	209,8	213,0	48,0	47,0
Cantedeskia	302,0	135,9	315,8	165,5	31,9	65,1
Chryzantema gałązkowa	164,9	137,0	174,3	155,4	58,8	65,7
Frezja	213,3	145,5	-	-	-	-
Gerbera wielkokwiatowa	215,3	153,9	-	-	-	-
Gerbera mini	248,1	149,7	-	-	-	-
Goździk wielkokwiatowy	174,0	130,9	176,6	152,5	56,7	67,0
Irys	234,3	158,0	231,7	152,5	43,3	74,4
Lilia	206,7	170,7	199,1	183,3	51,4	55,0
Tulipan	204,5	149,5	190,5	152,4	52,8	66,7
Athena 40 cm	233,3	162,5	225,0	162,5	44,4	65,0
Duet 60 cm	252,4	174,6	259,4	197,9	39,3	50,7
Passion 70 cm	171,5	127,6	173,5	137,8	57,8	72,8
Talea 80 cm	142,0	138,0	145,9	155,3	68,6	64,4
Grand Prix 90 cm	148,2	139,7	160,7	154,4	62,3	64,9
Falenopsis doniczkowy	163,4	-	192,9	-	57,7	-

Źródło: badania własne.

ZMIANY CEN KWIATÓW NA TLE ZMIAN CEN ŚRODKÓW PRODUKCJI I PŁAC

Wzrostowi lub spadkowi cen kwiatów w analizowanym okresie towarzyszył systematyczny wzrost cen czynników produkcji. Najbardziej rosły ceny siły roboczej (o 7,48% rocznie) i oleju opałowego (o 6,86%), czyli czynników o największym znaczeniu w kosztach produkcji pod osłonami (tab. 4.). Wzrost cen oleju napędowego wyniósł 6,11% rocznie, a środka ochrony Decis 2,5EC o 4,26%. Była to dynamika wyraźnie wyższa niż cen kwiatów, co negatywnie wpływało na opłacalność produkcji. Najsilniej pogarszanie się warunków gospodarowania odczuwali producenci gatunków, których ceny ulegały obniżeniu, ale było

Tabela 4. Ekwiwalenty naturalne cen wybranych środków produkcji i płac

Gatunek kwiatów	Roczny wzrost cen [%]	Ekwiwalent naturalny w sztukach kwiatów			
		cena średnia		cena maksymalna	
		2008-2011	2012-2014	2008-2011	2012-2014
Siła robocza (na wynagrodzenie miesięczne brutto)	7,48				
Anturium	-2,1	686	972	412	592
Tulipan	-0,1	2488	3315	2273	2972
Grand Prix 90 cm	3,5	881	962	823	928
Olej opałowy (na 1 litr)	6,86				
Anturium	-2,1	0,6	0,9	0,4	0,6
Tulipan	-0,1	2,3	3,1	2,1	2,8
Grand Prix 90 cm	3,5	0,8	0,9	0,8	0,9
Olej napędowy (na 1 litr)	6,11				
Anturium	-2,1	0,9	1,3	0,6	0,8
Tulipan	-0,1	3,4	4,3	3,1	3,9
Grand Prix 90 cm	3,5	1,2	1,3	1,1	1,2
Decis 2,5EC (na 1 litr)	4,26				
Anturium	-2,1	24,5	31,2	14,7	19,0
Tulipan	-0,1	88,8	106,4	81,2	95,4
Grand Prix 90 cm	3,5	31,4	30,9	29,4	29,8

Źródło: badania własne.

to dotkliwie także dla produkujących kwiaty gatunków o tendencji wzrostowej cen. Bardzo wyraźnie pokazują to ekwiwalenty naturalne zamieszczone w tabeli 4. Na przykład w latach 2012-2014 należało sprzedać o 40 i 50% sztuk anturium, 30 i 40% sztuk tulipanów oraz 10 i 13% sztuk róż Grand Prix więcej, by zapłacić za jednostkę siły roboczej i oleju opałowego niż w pierwszym podokresie. Więcej także należało sprzedać produktów przy zakupie oleju napędowego i środka ochrony. W przypadku cen maksymalnych wzrost liczby kwiatów, którą trzeba sprzedać na pokrycie jednostki czynnika produkcji, był tylko nieznacznie mniejszy.

ZRÓŻNICOWANIE CEN MIĘDZY RYNKAMI

Jednym z rozwiązań poprawiających dochodowość produkcji, poza poprawą jakości kwiatów, jest ich dystrybucja przez rynek cechujący się wyższym poziomem cen. Biorąc pod uwagę średnie ceny roczne, na pięciu głównych rynkach hurtowych w Polsce, najwyższe ceny uzyskiwali producenci na rynku we Wrocławiu i Poznaniu (tab. 5.), choć

Tabela 5. Relacje cen kwiatów między rynkami hurtowymi

Miejsce rynku hurtowego	Relacje średnich cen rocznych w okresie (Gdańsk = 100%)					
	minimalne		maksymalne		średnie	
	2008-2011	2012-2014	2008-2011	2012-2014	2008-2011	2012-2014
Gdańsk	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Poznań	98,6	98,6	100,9	105,6	100,1	102,7
Tychy	110,6	94,2	95,8	101,7	101,6	98,7
Wrocław	95,6	115,9	108,9	99,0	103,6	105,4
Warszawa*	81,1	100,7	100,0	96,6	92,9	98,0

* dla średniej rocznej liczonej z miesięcy notowanych w Warszawie.

Źródło: badania własne.

Tabela 6. Zróżnicowanie cen poszczególnych gatunków kwiatów między rynkami hurtowymi

Gatunek kwiatów	Współczynnik zmienności [%]											
	średnia cena roczna						średnia cena według notowań Warszawy					
	minimalna		maksymalna		średnia		minimalna		maksymalna		średnia	
	2008-2011	2012-2014	2008-2011	2012-2014	2008-2011	2012-2014	2008-2011	2012-2014	2008-2011	2012-2014	2008-2011	2012-2014
Ogółem	13,0	13,2	3,0	2,7	7,5	8,1	6,0	3,0	12,1	7,7	7,7	3,9
Anturium	30,4	33,9	19,5	8,9	13,2	10,2	29,4	21,5	17,7	7,3	12,6	9,0
Cantedeskia	22,4	31,9	12,7	19,5	20,0	20,2	29,7	21,6	16,1	28,7	20,1	23,7
Chryzantema gałązkowa	19,2	15,6	12,6	9,9	12,8	13,0	17,2	7,8	7,8	8,8	10,0	6,9
Frezja	28,5	20,9	7,5	10,2	12,8	12,9	22,8	13,6	8,2	11,5	12,9	11,3
Gerbera wielk.	15,5	7,6	5,6	9,5	9,7	8,2	20,7	6,0	6,4	10,1	11,6	7,9
Gerbera mini	20,7	10,3	7,8	10,7	12,6	8,9	21,1	3,3	7,7	9,7	12,1	6,5
Goździk wielk.	7,4	4,5	1,5	4,9	2,1	4,3	7,4	3,4	13,7	5,2	9,2	3,6
Irys	5,3	5,5	3,9	3,5	1,0	3,9	7,8	5,2	3,6	4,8	3,6	4,6
Lilia	5,6	8,3	9,9	9,9	4,4	7,9	16,5	10,5	7,5	12,5	4,9	11,4
Tulipan	4,5	5,6	24,5	1,4	3,4	3,1	12,2	13,8	0,9	52,5	5,0	32,9
Athena 40 cm	6,8	20,8	0,0	16,4	4,1	1,4	8,3	6,9	21,2	10,0	83,5	7,8
Duet 60 cm	3,3	9,8	3,3	3,9	2,4	5,3	4,1	10,2	4,3	7,0	2,3	5,3
Passion 70 cm	12,3	9,0	14,3	8,0	11,7	7,1	5,4	10,3	3,9	14,3	50,2	8,8
Talea 80 cm	5,7	2,6	8,9	4,1	5,6	3,3	5,4	2,3	7,4	1,9	5,4	1,32
Grand Prix 90 cm	9,4	10,8	7,0	6,5	2,7	7,7	7,1	18,9	5,0	19,2	4,2	18,9
Falenopsis doniczkowy	11,5	14,8	7,6	5,7	5,5	6,7	8,2	7,1	28,4	21,7	18,7	12,2

Źródło: badania własne.

w przypadku cen maksymalnych odnotowano relatywny ich spadek we Wrocławiu w drugim podokresie. Z kolei najniższe ceny notowane były w obu okresach w Warszawie, ale należy pamiętać, że analizy między rynkami uwzględniające Warszawę odnosiły się do średnich rocznych wyznaczonych dla 7-10 miesięcy zależnie od roku.

Generalnie jednak zróżnicowanie cen między rynkami nie było wysokie, gdyż współczynniki zmienności kształtowały się na poziomie 7,5-8,1%. Głównie jednak zróżnicowane były ceny minimalne (współczynnik zmienności około 13%). Ceny maksymalne były na bardziej zbliżonym poziomie na wszystkich rynkach – współczynnik zmienności wynosił w badanym okresie 2,7-3%. Dotyczyło to wszystkich analizowanych gatunków (tab. 6.).

WNIOSKI

Ceny hurtowe części gatunków kwiatów w Polsce w latach 2008-2014 cechowały się tendencją malejącą, choć częściej była to tendencja wzrostowa o niewielkiej dynamice zmian. Częściej większy spadek dotyczył cen minimalnych niż maksymalnych, a w przypadku wzrostu – cen maksymalnych. Pokazuje to korzyści, jakie niesie za sobą poprawa jakości kwiatów, dzięki której otrzymuje się wyższe ceny. Również ceny większości gatunków kwiatów z importu charakteryzowały się tendencją rosnącą, ale o dynamice większej niż ceny rodzimych produktów. Tendencję spadkową miały, podobnie jak w rodzimej produkcji, ceny anturium, cantedeskii i falenopsis doniczkowego. Dla większości analizowanych gatunków poziom średnich rocznych cen kwiatów z importu był wyższy od cen krajowej produkcji i choć generalnie różnica ta pogłębiła się w ostatnim trzyleciu, to biorąc pod uwagę ceny maksymalne w przypadku 5 gatunków (iryś, lilia, róża Passion, anturium i falenopsis doniczkowy) ceny krajowej produkcji były wyższe niż importowanych odpowiedników. Polscy producenci, pomimo zmniejszenia się różnicy w ostatnim trzyleciu, uzyskiwali ceny 1,3-1,8 razy wyższe niż notowano na aukcji FloraHolland. Ceny importera były 1,5-2 razy wyższe. Równocześnie rósł w nich udział ceny zakupu, a malała marża importera, co rekompensowane było zwiększaniem obrotów. Tendencja ta będzie utrzymywała się w najbliższych latach, więc polski producent napotka barierę ceny. Dodatkowo konkutowanie w przyszłości ceną będzie coraz trudniejsze, gdyż wyraźnie pogarszają się relacje cen kwiatów do cen czynników produkcji, decydujące o dochodach producentów. Nie będzie to wpływało na wybór rynku hurtowego jako miejsca zbytu.

LITERATURA

- Augustyńska-Grzymek Irena, Marcin Cholewa, Mariusz Dziwulski, Konrad Jabłoński, Aldona Skarżyńska, 2010: *Wskaźniki zmian kosztów bezpośrednich i cen podstawowych produktów rolnych w latach 2009-2010*. Polski FADN, IERiGZ, s. 3.
- Jabłońska Lilianna, Małgorzata Brejtkopf, Dawid Olewnicki, 2012a: *Ceny warzyw na polskim rynku hurtowym w latach 2002-2010*, „Roczniki Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich”, t. 99, z. 2, s. 104-113.
- Jabłońska Lilianna, Ksenia Juszcak, 2010: *Zmienność i współzmiennność cen na rynku kwiatów ciętych*, „Zagadnienia Ekonomiki Rolnej”, nr 3, s. 120-133.
- Jabłońska Lilianna, Dawid Olewnicki, 2013: *Długookresowe zmiany w polskim imporcie i eksporcie kwiatów ciętych*, „Roczniki Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich”, t. 100, z. 1, s. 197-210.
- Jabłońska Lilianna, Dawid Olewnicki, Aleksandra Kowalczyk, 2012b: *Polski handel zagraniczny roślinami ozdobnymi w latach 1996-2009*. „Zeszyty Naukowe SGGW. Problemy Rolnictwa Światowego”, t. 12 (XXVII), z. 2, s. 25-35.

- Jabłońska Lilianna, Olewnicki Dawid, Kowalczyk Dominika, 2015: *Zmiany w polskim handlu zagranicznym roślinami ozdobnymi w latach 2005-2012*. „Zeszyty Naukowe SGGW. Problemy Rolnictwa Światowego”, t. 15, z. 2, s. 65-74.
- Jeznach Maria, 2007: *Podstawy marketingu żywności*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa, s. 59-72.
- Kubiak Kazimierz, 1998: *Ekonomika i organizacja gospodarstw ogrodniczych*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa, t. 2, s. 170-180.
- Milewski Roman, 2014: *Podstawy ekonomii*, PWN, Warszawa, s. 53-56.
- Samuelson William F., Stephen G. Marks, 2009: *Ekonomia menadżerska*, PWE, Warszawa, s. 431.
- Wawrzyniak Julian, Sylwia Kierczyńska, 2004: *The running of the nominal and real prices of the selected apple varieties at the wholesale market*. „Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu, Ekonomia”, t. CCCLIX, z. 3, s. 205-209.
- Wróblewska Wioletta, Lilianna Gunerka, 2014: *Wpływ zmienności cen kwiatów ciętych i środków produkcji na sytuację ekonomiczną producentów kwiatów w Polsce w latach 2003-2012*. „Roczniki Naukowe Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich”, t. 101, z. 3, s. 197-204.

Lilianna Jabłońska, Dawid Olewnicki, Wioleta Sobczak

CHANGES IN THE FLOWER PRICES IN THE POLISH WHOLESALE MARKET OVER THE PERIOD 2008-2014

Summary

The aim of the study was to investigate changes in the wholesale prices of domestically produced cut flowers in the years 2008-2014 in comparison with changes in imported flowers prices, prices at FloraHolland auction and prices of production factors as well as price differentials between wholesale markets. The study covered 15 cut flowers and one pot plant. The analysis was based on the maximum and minimum prices recorded on five wholesale markets in the same week of each month and published in Hasło Ogrodnicze. The analysis showed that producer prices were higher than prices at FloraHolland auction, and in the case of maximum prices of five species, they were even higher than the prices of imported flowers. With low prices in the Netherlands and with growing import, Polish producers faced price barrier. The worsening relationship between flower prices and production factors prices made price competition more difficult.

Adres do korespondencji
Prof. dr hab. Lilianna Jabłońska, dr Dawid Olewnicki, mgr inż. Wioleta Sobczak
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Wydział Ogrodnictwa, Biotechnologii i Architektury Krajobrazu
Samodzielna Pracownia Organizacji i Ekonomiki Ogrodnictwa
02-776 Warszawa, ul. Nowoursynowska 159, tel. (22) 59 320 21
e-mail: lilianna_jablonska@sggw.pl